

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ സപ്തദശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| സപ്തദശഃ സർഗഃ ||

വിഭീഷണസ്യ ശ്രീരാമസ്യാശ്രയേ ഗമനം ശ്രീരാമേണ മന്ത്രിഭിഃ സഹ
തദർഥമാശ്രയദാനേ വിചാരണം ച

ഇത്യുക്ത്വാ പരുഷം വാക്യം
രാവണം രാവണാനുജഃ |
ആജഗാമ മുഹൂർത്തേന
യത്ര രാമഃ സലക്ഷ്മണഃ ||6.17.1 ||

തം മേരുശിഖരാകാരം
ദീപ്താമിവാശതഹ്രദാം |
ഗഗനസ്ഥം മഹീസ്ഥാസ്മൈ
ദദ്യൂശൂർവാനരാധിപാഃ ||6.17.2 ||

തേ ചാപ്യനുചരാസ്തസ്യ
ചത്വാരോ ഭീമവിക്രമാഃ |
ത്യേപി വർമായുധോപേതാ
ഭൂഷണോത്തമഭൂഷിതാഃ ||6.17.3 ||

സ ച മേഘാചലപ്രഖ്യോ
വജ്രായുധസമപ്രഭഃ |
വരായുധധരോ വീരോ
ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതഃ ||6.17.4 ||

തമാത്മപഞ്ചമം ദൃഷ്ട്വാ
 സുഗ്രീവോ വാനരാധിപഃ |
 വാനരൈഃ സഹ ദുർധർഷ -
 ശ്രീന്തയാമാസ ബുദ്ധിമാൻ || 6.17.5 ||

ചിന്തയിത്യാ മുഹൂർതം തു
 വാനരാംസ്താനുവാച ഹ |
 ഹനുമത്പ്രമുഖാൻ സർവാ -
 നിദം വചനമുത്തമം || 6.17.6 ||

ഏഷ സർവായുധോപേത -
 ശ്ചതുർഭിഃ സഹ രാക്ഷസൈഃ |
 രാക്ഷസോദ്യേതി പശ്യധ്വ -
 മസ്മാൻ ഹന്തും ന സംശയഃ || 6.17.7 ||

സുഗ്രീവസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
 സർവേ തേ വാനരോത്തമാഃ |
 സാലാനുദ്യമ്യ ശൈലാംശ്ച
 ഇദം വചനമബ്രുവൻ || 6.17.8 ||

ശീഘ്രം വ്യാദിശ നോ രാജൻ
 വധായൈഷാം ദുരാത്മനാം |
 നിപതന്തി ഹതാ യാവദ്
 ധരൺയാമൽപചേതനാഃ || 6.17.9 ||

തേഷാം സംഭാഷമാണാനാ -
 മന്യോൻയം സ വിദീഷണഃ |
 ഉത്തരം തീരമാസാദ്യ
 ഖണ്ഡ ഏവ വ്യതിഷ്ഠത || 6.17.10 ||

സ ഉവാച മഹാപ്രാജ്ഞഃ
 സ്വരേണ മഹതാ മഹാൻ |
 സുഗ്രീവം താശ്ച സമ്പ്രേക്ഷ്യ
 ഖണ്ഡ ഏവ വിഭീഷണം ||6.17.11 ||

രാവണോ നാമ ദുർവൃത്തോ
 രാക്ഷസോ രാക്ഷസേശ്വരഃ |
 തസ്യാഹമനുജോ ഭ്രാതാ
 വിഭീഷണ ഇതി ശ്രൂതഃ ||6.17.12 ||

തേന സീതാ ജനസ്ഥാനാ -
 ദ്വയാ ഹത്യാ ജടായുഷം |
 രുദ്ധാ ച വിവശാ ദീനാ
 രാക്ഷസീഭിഃ സുരക്ഷിതാ ||6.17.13 ||

തമഹം ഹേതുഭിർവാക്യൈ -
 ര്വിവിധൈശ്ച ന്യന്ദർശയം |
 സാധു നിർയാത്യതാം സീതാ
 രാമായേതി പുനഃ പുനഃ ||6.17.14 ||

സ ച ന പ്രതിജഗ്രാഹ
 രാവണഃ കാലചോദിതഃ |
 ഉച്യമാനം ഹിതം വാക്യം
 വിപരീത ഇവൗഷധം ||6.17.15 ||

സോഹം പരുഷിതസ്തേന
 ദാസവച്ചാവമാനിതഃ |
 ത്യക്ത്വാ പുത്രാശ്ച ദാരാശ്ച
 രാഘവം ശരണം ഗതഃ ||6.17.16 ||

നിവേദയത മാം ക്ഷിപ്രം
 രാഘവായ മഹാത്മനേ |
 സർവലോകശരൺയായ
 വിഭീഷണമുപസ്ഥിതം || 6.17.17 ||

ഏതത്തു വചനം ശ്രുത്വാ
 സുഗ്രീവോ ലഘുവിക്രമഃ |
 ലക്ഷ്മണസ്യാഗ്രതോ രാമം
 സംരബ്ബമിദമബ്രവീത് || 6.17.18 ||

പ്രവിഷ്ടഃ ശത്രുസൈന്ധം ഹി
 പ്രാപ്തഃ ശത്രുരതർകിതഃ |
 നിഹൻയാദന്തരം ലബ്ധ്വാ
 ഉലുകോ വായസാനിവ || 6.17.19 ||

മന്ത്രേ വ്യൂഹേ നയേ ചാരേ
 യുക്തോ ദവിതുമർഹസി |
 വാനരാണാം ച ഭദ്രം തേ
 പരേഷാം ച പരന്തപ || 6.17.20 ||

അന്തർധാനഗതാ ഹ്യേതേ
 രാക്ഷസാഃ കാമരൂപിണഃ |
 ശൂരാശ്ച നികൃതിജ്ഞാശ്ച
 തേഷാം ജാതു ന വിശ്വസേത് || 6.17.21 ||

പ്രണിധീ രാക്ഷസേന്ദ്രസ്യ
 രാവണസ്യ ദവേദയം |
 അനുപ്രവിശ്യ സോഽസ്താസു
 ഭേദം കുർയാന്ന സംശയഃ || 6.17.22 ||

അഥ വാ സ്വയമേവൈഷ
 ച്ഛീദ്രമാസാദ്യ ബുദ്ധിമാൻ |
 അനുപ്രവിശ്യ വിശ്വസ്മേ
 കദാചിത് പ്രഹരേദപി || 6.17.23 ||

മിത്രാഽവിബലം ചൈവ
 മൗലഭൃത്യബലം തഥാ |
 സർവമേതദ് ബലം ഗ്രാഹ്യം
 വർജ്ജയിത്യാ ദ്വിഷദ്ബലം || 6.17.24 ||

പ്രകൃത്യാ രാക്ഷസോ ഹ്യേഷ
 ഭ്രാതാമിത്രസ്യ വൈ പ്രഭോ |
 ആഗതശ്ച രിപുഃ സാക്ഷാത്
 കഥമസ്മിംശ്ച വിശ്വസേത് || 6.17.25 ||

രാവണസ്യാനുജോ ഭ്രാതാ
 വിഭീഷണ ഇതി ശ്രുതഃ |
 ചതുർഭിഃ സഹ രക്ഷോഭി -
 ര്ഭവന്തം ശരണം ഗതഃ || 6.17.26 ||

രാവണേന പ്രണീതം ഹി
 തമവേഹി വിഭീഷണം |
 തസ്യാഹം നിഗ്രഹം മന്യേ
 ക്ഷമം ക്ഷമവതാം വര || 6.17.27 ||

രാക്ഷസോ ജിഹ്വയാ ബുദ്ധ്യാ
 സന്ദിഷ്ഠോഽയമിഹാഗതഃ |
 പ്രഹർതും മായയാ ഛരണോ
 വിശ്വസ്മേ ത്യയി ചാനഘ || 6.17.28 ||

വധ്യതാമേഷ തീവ്രണ
 ദണ്ഡേന സചിവൈഃ സഹ |
 രാവണസ്യ നൃശംസസ്യ
 ഭ്രാതാ ഹ്യേഷ വിഭീഷണഃ || 6.17.29 ||

ഏവമുക്ത്യാ തു തം രാമം
 സംരണ്യോ വാഹിനീപതിഃ |
 വാക്യജ്ഞോ വാക്യകുശലം
 തതോ മൗനമുപാഗമത് || 6.17.30 ||

സുഗ്രീവസ്യ തു തദ് വാക്യം
 ശ്രുത്യാ രാമോ മഹാബലഃ |
 സമീപസ്ഥാനുവാചേദം
 ഹനുമത്പ്രമുഖാൻ കപീൻ || 6.17.31 ||

യദുക്തം കപിരാജ്ഞന
 രാവണാവരജം പ്രതി |
 വാക്യം ഹേതുമദത്യർഥം
 ഭവദ്ഭിരപി ച ശ്രുതം || 6.17.32 ||

സുഹൃദാമർഥക്യച്ഛേഷു
 യുക്തം ബുദ്ധിമതാ സദാ |
 സമർഥേനോപസന്ദേഷു
 ശാശ്വതീം ഭൂതിമിച്ഛതാ || 6.17.33 ||

ഇത്യേവം പരിപൃഷ്ടാസ്തേ
 സ്വം സ്വം മതമതന്ദ്രിതാഃ |
 സോപചാരം തദാ രാമ -
 മൂഢഃ പ്രിയചികീർഷവഃ || 6.17.34 ||

അജ്ഞാതം നാസ്തി തേ കിഞ്ചിത്
 ത്രിഷു ലോകേഷു രാഘവ |
 ആത്മാനം പുജയൻ രാമ
 പൃച്ഛസ്യസ്താൻ സുഹൃത്തയാ || 6.17.35 ||

ത്വം ഹി സത്യവ്രതഃ ശൂരോ
 ധാർമികോ ദൃഢവിക്രമഃ |
 പരീക്ഷ്യകാരി സ്യതിമാൻ
 നിസൃഷ്ടാത്മാ സുഹൃത്സു ച || 6.17.36 ||

തസ്മാദേകൈകശസ്താവദ്
 ബ്രുവന്തു സചിവാസ്തവ |
 ഹേതുതോ മതിസമ്പന്നാഃ
 സമർമാശ്ച പുനഃ പുനഃ || 6.17.37 ||

ഇത്യുക്തേ രാഘവായാഥ
 മതിമാനംഗദ്യോഗ്രതഃ |
 വിഭീഷണപരീക്ഷാർഥ -
 മുവാച വചനം ഹരിഃ || 6.17.38 ||

ശത്രോഃ സകാശാത് സമ്പ്രാപ്തഃ
 സർവമാ തർക്യ ഏവ ഹി |
 വിശ്വാസനീയഃ സഹസാ
 ന കർതവ്യോ വിഭീഷണഃ || 6.17.39 ||

ഛാദയിത്യാജ്ഞഭാവം ഹി
 ചരന്തി ശംബുദ്ധയഃ |
 പ്രഹരന്തി ച രന്ധ്രേഷു
 സോഽനർഥഃ സുമഹാൻ ഭവേത് || 6.17.40 ||

അർമാനർമൗ വിനിശ്ചിത്യ
 വ്യവസായം ഭജേത ഹ |
 ഗുണതഃ സംഗ്രഹം കുർയാദ്
 ദോഷതസ്തു വിസർജ്ജയേത് ||6.17.41 ||

യദി ദോഷോ മഹാംസ്തസ്മിം -
 സ്ത്യജ്യതാമവിശങ്കിതം |
 ഗുണാൻ വാപി ബഹൂൻ ഇതാത്യാ
 സംഗ്രഹഃ ക്രിയതാം നൃപ ||6.17.42 ||

ശരഭസ്ത്വഥ നിശ്ചിത്യ
 സാർഥം വചനമബ്രവീത് |
 ക്ഷിപ്രമസ്മിൻ നരവ്യാഘ്ര
 ചാരഃ പ്രതിവിധീയതാം ||6.17.43 ||

പ്രണിധായ ഹി ചാരേണ
 യഥാവത് സുകൃബുദ്ധിനാ |
 പരീക്ഷ്യ ച തതഃ കാർയോ
 യഥാൻയായം പരിഗ്രഹഃ ||6.17.44 ||

ജാംബവാംസ്ത്വഥ സന്ദ്രേക്ഷ്യ
 ശാസ്ത്രബുദ്ധ്യാ വിചക്ഷണഃ |
 വാക്യം വിഇതാപയാമാസ
 ഗുണവദ് ദോഷവർജ്ജിതം ||6.17.45 ||

ബദ്ധവൈരാച്ച പാപാച്ച
 രാക്ഷസേന്ദ്രാദ് വിഭീഷണഃ |
 അദേശകാലേ സന്ദ്രാപ്തഃ
 സർവഥാ ശക്യതാമയം ||6.17.46 ||

തതോ മൈന്ദന്യൂ സന്ദ്രേവക്ഷ്യ
 നയാപനയകോവിദഃ |
 വാക്യം വചനസമ്പന്നോ
 ബഭാഷേ ഹേതുമത്തരം ||6.17.47 ||

അനുജോ നാമ തസ്യൈഷ
 രാവണസ്യ വിഭീഷണഃ |
 പൃച്ഛ്യതാം മധുരേണായം
 ശനൈർനരപതീശ്വര ||6.17.48 ||

ഭാവമസ്യ തു വിജ്ഞായ
 തത്ത്വതസ്സം കരിഷ്യസി |
 യദി ദുഷോ ന ദുഷോ വാ
 ബുദ്ധിപൂർവം നരർഷഭ ||6.17.49 ||

അഥ സംസ്കാരസമ്പന്നോ
 ഹനുമാൻ സചിവോത്തമഃ |
 ഉവാച വചനം ശ്ലക്ഷ്ണ -
 മർഥവൻമധുരം ലഘു ||6.17.50 ||

ന ഭവന്തം മതിശ്രേഷ്ഠം
 സമർഥം വദതാം വരം |
 അതിശായയിതും ശക്തോ
 ബൃഹസ്പതിരപി ബ്രൂവൻ ||6.17.51 ||

ന വാദാനാപി സംഘർഷാ -
 ന്നാധിക്യാന ച കാമതഃ |
 വക്ഷ്യാമി വചനം രാജൻ
 യഥാർഥം രാമ ഗൗരവാത് ||6.17.52 ||

അർമാനർമനിമിത്തം ഹി
 യദുക്തം സചിവൈസ്സവ |
 തത്ര ദോഷം പ്രപശ്യാമി
 ക്രിയാ നഹ്യുപപദ്യതേ || 6.17.53 ||

ഋതേ നിയോഗാത് സാമർഥ്യ -
 മവബോദ്ധും ന ശക്യതേ |
 സഹസാ വിനിയോഗോപി
 ദോഷവാൻ പ്രതിഭാതി മേ || 6.17.54 ||

ചാരപ്രണിഹിതം യുക്തം
 യദുക്തം സചിവൈസ്സവ |
 അർമസ്യാസംഭവാത് തത്ര
 കാരണം നോപപദ്യതേ || 6.17.55 ||

അദേശകാലേ സമ്പ്രാപ്ത
 ഇത്യയം യദ് വിഭീഷണം |
 വിവക്ഷാ തത്ര മ്യേസ്സീയം
 താം നിബോധ യഥാമതി || 6.17.56 ||

ഏഷ ദേശശ്ച കാലശ്ച
 ഭവതീഹ യഥാ തഥാ |
 പുരുഷാത് പുരുഷം പ്രാപ്യ
 തഥാ ദോഷഗുണാവപി || 6.17.57 ||

ദൗരാത്യം രാവണേ ദൃഷ്ട്യാ
 വിക്രമം ച തഥാ ത്യയി |
 യുക്തമാഗമനം ഹ്യത്ര
 സദ്യശം തസ്യ ബുദ്ധിതഃ || 6.17.58 ||

അജ്ഞാതരൂപൈഃ പുരുഷൈഃ
 സ രാജൻ പുച്ഛ്യതാമിതി |
 യദുകൃതമത്ര മേ പ്രേക്ഷാ
 കാചിദസ്തി സമീക്ഷിതാ || 6.17.59 ||

പുച്ഛ്യമാനോ വിശങ്കേത
 സഹസാ ബുദ്ധിമാൻ വചഃ |
 തത്ര മിത്രം പ്രദുഷ്യേത
 മിഥ്യാ പുഷ്ടം സുഖാഗതം || 6.17.60 ||

അശക്യം സഹസാ രാജൻ
 ഭാവോ ബോദ്ധ്യം പരസ്യ വൈ |
 അന്തരേണ സ്വരൈർഭിന്നൈ -
 ര്നൈപുണ്യം പശ്യതാം ഭൃശം || 6.17.61 ||

ന ത്വസ്യ ബ്രൂവതോ ജാതു
 ലക്ഷ്യതേ ദുഷ്ടഭാവതാ |
 പ്രസന്നം വദനം ചാപി
 തസ്മാൻമേ നാസ്തി സംശയഃ || 6.17.62 ||

അശങ്കിതമതിഃ സ്വസ്ഥോ
 ന ശഃ പരിസർപതി |
 ന ചാസ്യ ദുഷ്ടവാഗസ്തി
 തസ്മാൻമേ നാസ്തി സംശയഃ || 6.17.63 ||

ആകാരശ്ചരാദ്യമാനോഽപി
 ന ശക്ത്യാ വിനിഗൃഹിതും |
 ബലാദ്ധി വിവൃണോത്യേവ
 ഭാവമന്തർഗതം നൃണാം || 6.17.64 ||

ദേശകാലോപപന്നം ച
 കാർയം കാർയവിദാം വര |
 സഫലം കുരുതേ ക്ഷിപ്രം
 പ്രയോഗേണാഭിസംഹിതം || 6.17.65 ||

ഉദ്യോഗം തവ സമ്പ്രേക്ഷ്യ
 മിഥ്യാവൃത്തം ച രാവണം |
 വാലിനം ച ഹതം ശ്രുത്വാ
 സുഗ്രീവം ചാഭിഷേചിതം || 6.17.66 ||

രാജ്യം പ്രാർഥയമാനസ്തു
 ബുദ്ധിപൂർവമിഹാഗതഃ |
 ഏതാവത് തു പുരസ്കൃത്യ
 യുജ്യതേ തസ്യ സംഗ്രഹഃ || 6.17.67 ||

യഥാശക്തി മയോക്തം തു
 രാക്ഷസസ്യാർജവം പ്രതി |
 പ്രമാണം ത്വം ഹി ശേഷസ്യ
 ശ്രുത്വാ ബുദ്ധിമതാം വര || 6.17.68 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ സപ്തദശഃ സർഗഃ ||